

Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu aneb článek 13

Evropská unie zahájila v květnu 2015 strategii, jejímž cílem je vytvoření jednotného digitálního trhu, tedy odstranění různých překážek komunikace, sdělování obsahu či čerpání služeb v EU. V rámci této strategie vytvořila Evropská komise více než 30 legislativních návrhů a různých iniciativ.

Jedním z nich je klíčový návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu (COM/2016/0593 final), který byl publikován v září 2016 a jehož cílem je především přizpůsobení autorského práva podmínkám rychle se rozvíjejícího digitálního prostředí. Tento návrh byl v červnu 2018 doporučen ke schválení Evropskému parlamentu, který by ho tím postoupil do tzv. dialogu – neformálního dohodovacího jednání mezi vládou země předsedající Evropské radě, Evropským parlamentem a úředníky Evropské komise –, na němž se finalizuje znění legislativního návrhu. Evropský parlament nicméně 5. července většinou hlasů rozhodl o tom, že návrh směrnice bude znovu „otevřen“ a projednán na jeho plenárním zasedání.

Jedním z klíčových a současně kontroverzních ustanovení návrhu je článek 13, který se zabývá užitím chráněných autorských děl na internetových platformách, jež umožňují svým uživatelům nahrávat obsah na internet. Jde o platformy typu YouTube, Facebook či SoundCloud. Článek 13 má za cíl stanovit, aby tyto platformy spolupracovaly s nositeli práv na užití technických opatření, jež umožní rozpoznávat nahrávaný obsah a zajistit tak dodržování autorských práv a spravedlivou odměnu pro nositele práv. Velké globální platformy proti

znění článku 13 brojí s poukazem na to, že způsobí cenzuru internetu, omezí svobodu slova, stane se překážkou vzdělávání na internetu a navíc on-line platformám přinese neúměrné náklady. Anders Lassen, prezident evropského sdružení kolektivních správců GESAC, znění návrhu okomentoval tím, že nejde o omezování svobody projevu či cenzuru, ale pouze o to, aby se autorské právo přizpůsobilo 21. století a tvůrci děl byli spravedlivě odměněni. Nositelé práv proto věří, že i přes manipulativní kampaň technologických gigantů bude směrnice nakonec schválena. Článek 13 vyvolal velikou diskuzi a přinesl množství otázek. Odpovědi na některé z nich naleznete níže.

1. V čem spočívá „hodnotový přesun“ – „Transfer of Value / Value gap“?

On-line platformy s obsahem nahrávaným uživateli, jako např. YouTube, SoundCloud, Dailymotion atd., jsou v současnosti hlavním zdrojem přístupu k autorským dílům na internetu. Většina z nich však autorům nevyplácí žádnou, popř. vyplácí jen velmi nízkou autorskou odměnu za užití jejich děl. „Transfer of Value“ tak vážně ohrožuje životaschopnost kulturních a tvůrčích průmyslů a narušuje situaci na trhu.

Současná neurčitá a vágní legislativa umožňuje těmto technologickým gigantům růst na úkor evropských tvůrců a celého tvůrčího sektoru.

Tvůrci chtějí umožnit co nejširší dostupnost svých děl a přitom být spravedlivě odměněni. K tomu je třeba jasné a určité právní úpravy. Petice, která tlačí EU k nápravě tohoto problému, již byla podepsána více než 30 tisíci tvůrci. Navazuje na petici z roku 2016, kterou podepsali např. Pedro Almodóvar, Jean-Michel Jarre, Daniel Buren, Agnieszka Holland, Ennio Morricone, David Guetta, Ewa Farna, Emil Viklický, Pepa Bolan, Gábina Osvaldová, František Táborský, Jiří Schmitzer, Janek Ledecký, Ondřej Pivec, Michal Ambrož a další.

2. O čem článek 13 opravdu je?

V souhrnu jde především o jasné určení toho, že jisté platformy s obsahem nahrávaným uživateli (dále jen „platformy“) by měly dodržovat pravidla autorského práva a spravedlivě odměňovat autory. Dnes se tyto platformy chovají jako černí pasažéři.

Znění článku 13 stanovuje dva základní prvky, které jsou stejně důležité a nepostradatelné: 1) Tyto platformy provádějí autorskoprávně relevantní činnost, zejména „sdělování díla veřejnosti“ chráněné stávající evropskou úpravou

autorského práva, a 2) hrají aktivní roli tím, že organizují, optimalizují, propagují apod. daný obsah, a tudíž nemohou požívat výhod režimu tzv. bezpečných přístavů dle směrnice o elektronickém obchodu (čl. 14 této směrnice), který by měl příslušet službám, které jsou pouhými technickými zprostředkovateli. V důsledku by pak tyto platformy měly získávat příslušné licence od tvůrců a měly by s tvůrci spolupracovat na užití technologických opatření za účelem řádného plnění udělených licencí nebo zajistit, že neautorizovaný obsah nebude prostřednictvím jejich služby přístupný.

3. Znamenalo by to zavést systém filtrování obsahu a změnit tak internet, jak ho známe?

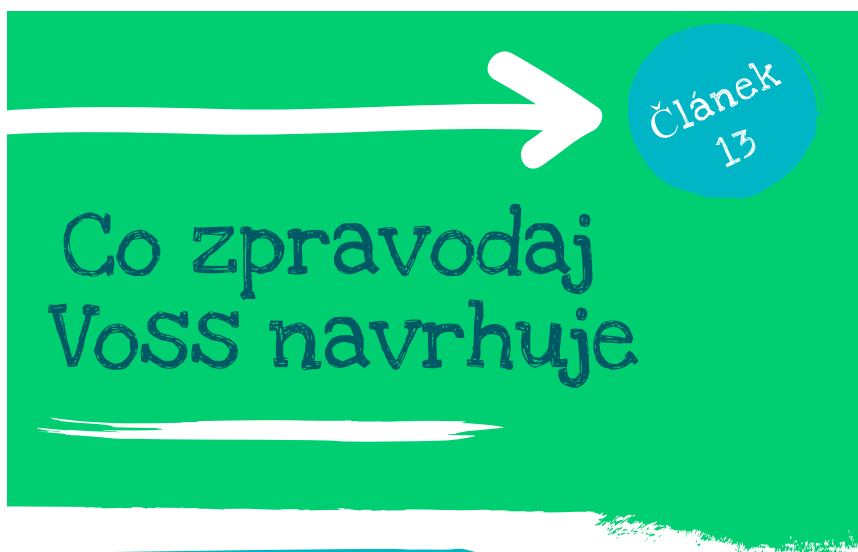
Předně je důležité podotknout, že článek 13 se zaměřuje pouze na určité služby – platformy s obsahem nahraným uživateli, které hrají aktivní roli v optimalizování či propagování chráněného obsahu. Vyjasněním režimu, který se uplatní na jejich autorskoprávně relevantní činnost, se jistě nezmění celý internet!

V každém případě článek 13 nestanovuje obecný režim filtrování obsahu, ale jen říká, že je třeba spolupráce s nositeli práv na použití technologických opatření pro užití jejich děl. Tato opatření jsou již nyní dostupná a platformami užívaná, avšak jen pro jejich vlastní obchodní cíle bez ohledu na data relevantní pro správu práv.

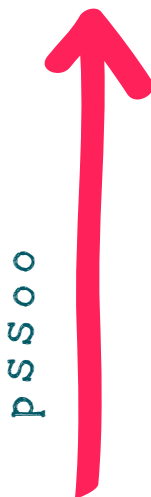
Klíčovým slovem zde tak je spolupráce, neboť je nezbytné, aby platformy do svých technologických opatření vzaly v potaz relevantní informace pro spolehlivou správu práv a přesnou distribuci odměn nositelům práv.

4. Zabezpečuje článek 13 svobodu projevu a další základní práva?

Ano! GESAC reprezentuje více než milion autorů a tvůrců ze všech tvůrčích sektorů, autory hudby, děl audiovizuálních, vizuálních atd. Pokud by zde bylo i sebemenší riziko, že toto ustanovení povede k ohrožení

Jakých služeb se to týká?

Poskytovatelů služeb sdílení obsahu online (PSSOO).

- mezi jejichž hlavní činnosti patří ukládání a zpřístupňování tvůrčích děl, jež jsou nahrávána uživateli těchto služeb

- které tato díla optimalizují, kategorizují, selektují, propagují, atd.

V praxi: YouTube, SoundCloud, Dailymotion, Facebook, atd.

*Poznámka: některé služby jsou za daných podmínek vyloučeny, např. online encyklopedie, výzkumná úložiště, cloudové služby pro individuální užití, „open-source“ softwarové platformy či online tržiště

svobody slova, kterou tito tvůrci považují za součást své DNA, buďte ujištěni, že by takové ustanovení nikdy nepodporovali! Tvůrci jsou ve skutečnosti v přední linii boje proti pokusům o potlačení základních práv a svobod, a to jak historicky, tak v současnosti. Napsali o tom knihy, zpívali písně či točili filmy. Aby to však mohli dělat nezávisle, potřebují,

aby jejich práva byla respektována a aby si mohli vydělat na své živobytí. Článek 13 zajistí, že tvůrci budou odměněni za enormní užití svých děl jistými velkými platformami, které se staly hlavním zdrojem přístupu ke kulturnímu obsahu.

Právní služby Evropské komise a rady nezávisle na sobě potvrdily soulad ustanovení s Listinou

Co návrh zpravodaje říká a co to znamená, ve 4 klíčových bodech?

1 PSSOO musejí získat vhodnou a spravedlivou licenci

Oproti dnešku bude odměna pro tvůrce spravedlivá!

2 Licence pro PSSOO bude zahrnovat i činnost spotřebitelů

Oproti dnešku budou mít spotřebitelé právní jistotu ohledně nahrávaného obsahu!

3 PSSOO by měli spolupracovat s nositeli práv na užití technických opatření

Účinnější a transparentnější verze toho, co už dnes právo umožňuje, ale co není platformami dostatečně využíváno, přitom bude zajištěna plná ochrana osobních údajů a základních práv

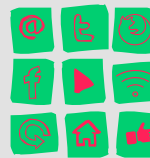
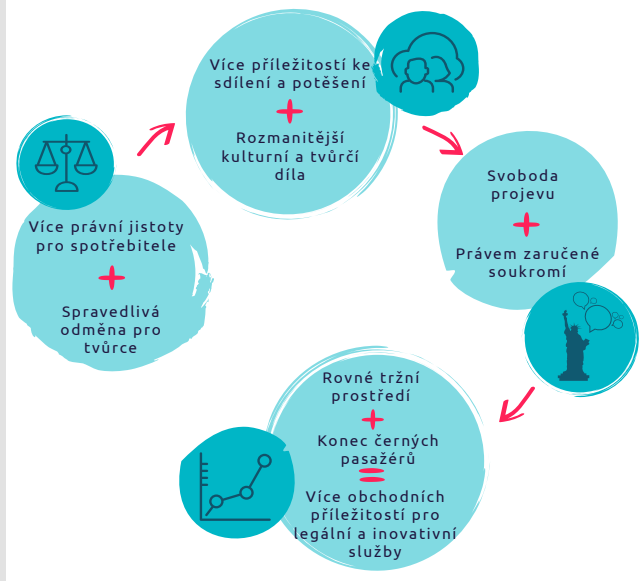

4 Spotřebitelům musí být dostupné účinné a rychlé prostředky nápravy a mechanismy stížností v případě sporu

Ve vztahu k platformám nejsou pro spotřebitele takové mechanismy v současnosti zaručeny

Co to znamená pro Internet tak, jak ho známe?

Pro více informací ohledně soukromí, svobody projevu, dopadu na digitální trh a aspektů vztahujících se k elektronickému obchodu: authorsocieties.eu

základních práv. Poslední kompromis zpravodaje je ve stejném duchu. Článek 13 navíc konkrétně stanovuje, že pokud bude jakýkoliv obsah nesprávně odstraněn z dané platformy, budou mít spotřebitelé přístup k účinným a rychlým nápravným prostředkům, které spotřebitelům vůči těmto službám aktuálně dostupné nejsou.

5. Budou moci uživatelé stále nahrávat/používat „memes“, smíchávat obsah („mash-ups“) apod.?

Ano! Článek 13 pouze vytváří povinnosti na úrovni poskytovatelů služeb,

nikoliv spotřebitelů. Lidé budou mít stále přístup k obsahu a budou moci svůj obsah volně nahrávat na YouTube, Facebook a další platformy.

Je třeba poznamenat, že ve většině případů „memes“ a „mash-ups“ jsou a budou pokryty stávajícími výjimkami z autorského práva (tedy např. parodie, kritika, citace atd.). Z definice je tak možné je vytvářet a sdílet, pokud pod tyto výjimky spadají.

Navíc je třeba zdůraznit, že návrh rovněž říká, že když platforma dostane licenci, bude tato zahrnovat též jakoukoliv odpovědnost soukromých osob, tj. uživatelů, kteří obsah nahrávají pro nekomerční účely. Spotřebitelům se tím dodává nová právní jistota, která aktuálně při jejich autorskoprávně

relevantních činnostech při užití těchto platform neexistuje.

6. Proč bychom měli věřit vám, a ne kampaním, které vedou Julia Reda, Create.Refresh a další?

Zavádějící a poměrně agresivní kampaně týkající se tohoto problému jsou vedeny organizacemi, které mají konexe v internetových gigantech a technologických společnostech, což z našeho pohledu zpochybňuje jejich důvěryhodnost. ☒

Více informací naleznete na www.authorsocieties.eu